

vexiologie

Zpravodaj Vexilogického klubu při OKD Praha 3,
obsahující odborná pojednání a informace o vlajkách

VEXILOGICKÝ KLUB VYZNAMENÁN ČESTNÝM UZNÁNÍM ONV PRAHA 3

47

Dne 28. dubna 1982 se v sále kulturního střediska v Praze 3 Na chmelnici 219 konala Obvodní konference o zájmové umělecké činnosti, kterou uspořádal Obvodní národní výbor, Obvodní odborová rada a Obvodní kulturní dům v Praze 3 a jíž se zúčastnili zástupci společenských organizací a orgánů státní správy na obvodě Praha 3. Spolu se členy Obvodní rady zájmové umělecké činnosti byli k jednání konference přizváni vedoucí kolektivů ZUČ, mezi nimi i předseda našeho klubu dr. L. Mucha.

Po úvodním slově ředitelky OKD A. Vedičkové vystoupil s hlavním referátem vedoucí odboru školství a kultury ONV dr. B. Stejskal, který provedl shodnocení úrovně zájmové umělecké činnosti na obvodě podle jednotlivých jejích oblastí. Velký důraz položil na nutnost neustálého zvyšování kvality ZUČ a její ideonosti, připomnul požadavek dalšího zapojování především mladých lidí, u nichž pomáhá ZUČ rozvíjet povahové a charakterové vlastnosti socialistického člověka. Z téhoto hlediska zejména zdůraznil kvalitu metodického vedení ZUČ a odpovědnou úlohu vedoucích nebo vedení kolektivů působících v zájmové umělecké činnosti. S pochvalou se vyjádřil i o práci Vexilogického klubu a jeho úzké spolupráci zejména se sovětskými vexiology.

V dalším jednání konference místopředseda ONV R. Říha předal čestná uznání ONV v Praze 3 deseti nejlepším souborům a jednotlivcům ZUČ sídlícím na obvodě Praha 3. Za vzornou reprezentaci čs. vexiologie v zahraničí je obdržel také náš Vexilogický klub.

V diskusi, která následovala po ocenění práce nejaktivnějších kolektivů, vystoupilo 12 účastníků konference, mj. i zástupci Městské rady ZUČ, Obvodní odborové rady, OV SSM,

OV SČSP a OV Národní fronty. Pře dseda klubu dr.L.Mucha poděkoval ve svém příspěvku za ocenění práce klubu a vyzdvíhl dobrou spolupráci s Obvodním kulturním domem, jehož péčí se může činnost našeho klubu úspěšně rozvíjet.

V závěru jednání obvodní konference ZUČ přednesla jménem OKD E.Ščobáková návrh rozpracování plánu rozvoje ZUČ do r. 1985 na podmínky obvodu Praha 3.

- jm -

Ing. Ladislav Hnát

LUŽICKOSRBSKÁ NÁRODNÍ VLAJKA

Vlajka Lužických Srbů, složená z barev nám tak blízkých - modré, červené a bílé, uspořádaných do tří stejně širokých vodorovných pruhů, není naší veřejnosti neznámá. Jako umnoha jiných vlajek není ani u lužickosrbské datum vzniku jednoznačně prokazatelné. Podle nejpravděpodobnější verze zavlál modročervenobílý prapor ponejprv 17.10.1845 při písňové slavnosti v Budysíně 1). Pro uvedenou verzi svědčí i skutečnost, že na 2. písňové slavnosti konané 7.8.1846 se její účastnice ozdobily růžičkami v lužickosrbských barvách 2).

Avšak ani popsaná verze nevylučuje, že Lužičtí Srbové užívali prapor už dříve. Lužickosrbdký vlastenec J.A.Smolík píše českému duchovnímu Fr. Douchovi, že při vyvěšování zvonů v obci Lás (Lohsa) v r. 1842 byl v průvodu nesen prapor s lužickosrbským nápisem 3). Ve stejném roce H. Zejler ve své básni volá: "Trvat musí Lužičtí Srbové, věčně stát a lužickosrbský prapor volně vlát!" 4).

V povědomí Lužický Srbů oné doby byla však modrá, červená a bílá spojována s barvami slovanskými. Časopis Kamenzer Wochenschrift z 29.6.1848 uvádí, že při protestních shromážděních poddaných kláštera Marijina Hwězda (Marienstern) 17.3., 31.3. a 19.4.1848 se na klášterní vesnici Smječkecy (Schmeckwitz) spolu se saským bilozelemým praporem objevovala modročervenobílá slovanská trikolora 5).

Z té doby pochází také pokus o zavedení společných všeslovanských barev podle vzoru pokrokových hnutí v Německu a v Itálii, a to na setkání zástupců některých

slovanských národů v Berlíně 23.3.1848. Lužické Srby za-stupoval J.A.Smoler. Jelikož většina slovanských národů měla jako své národní barvy bílou a červenou a některé ještě modrou, shodli se zástupci na zavedení modré, červené a bílé jako všešlovanských barev uspořádaných ve třech svislých pruzích. Modrá měla být u žerdi 6).

Není bez zajímavosti, že Francie užívala stejné barvy ve shodném uspořádání v době od 25.2. do 7.3.1848 7). I když se všešlovanská vlajka v uvedeném složení nevzila (za slovanské barvy byly považovány bílá, modrá a červená ve vodorovném uspořádání), uchovali vlastně Lužičtí Srbové složení barev zamýšlené pro všechny Slovany až do dnešních dnů.

Podle jiné verze byl lužickosrbský prapór prvně ve-řejně vystaven na Slovenském sjezdu v Praze v červnu 1848 8). Šlo zde snad spíše o představení modročervenobílého praporu jakožto praporu výhradně lužickosrbského dr.J.P. Jordanem, který se jako jediný z lužickosrbských buditelů účastnil sjezdu.

Lužickosrbský prapor tedy jednoznačně pochází z počátku lužickosrbského národního probuzení - ze 40. let 19. století.

V básních z té doby přikládá H. Zejler barvám prapo-ru tento význam: modrá - obloha, červená - východ slunce a lásku, bílá - nevinnost. V básni "Trojaké barby" z r.1850 je přirovnávána modrá k pomněnce znamenající věrnost, červená k růži znamenající lásku a bílá k lili znamenající nevinnost 9). Jindy má modrá připomínat vody Lužice.

Není vyloučeno, že při volbě barev působil příklad ruského praporu, protože podobně jako u jiných nesvobodných slovanských národů bylo i mezi lužickosrbskými buditeli rozšířeno rusofilství.

Vládnoucí německé vrstvy nikdy lužickému národnímu hnutí ani vlajce nepřály. S jejím rozšířeným úživáním se setkáváme v období výstavby Lužickosrbského domu v Budý-šíně, při jehož otevření 26.9.1904 na něm vlála spolu s vlajkou německou, saskou a budýnskou 10). Podobně r. 1913 při zakládání celonárodní organizace "Domowina". J. Skala v básni vyzývá: "Drž si, lužickosrbský lide, vlajku svoji!" 11) Ta se znova častěji objevuje v letech 1918-1919 v období snah o lužickosrbskou nezávislost nebo o připojení k Československu.

Po vyhlášení tzv. norimberských zákonů 15.9.1935 bylo vyvěšování lužickosrbské vlajky zakázáno 12). "Domowina" se za předsednictví P. Neda nevzdala a protestovala u tehdejšího říšského ministra Hesse 13). Po r. 1937 se lužickosrbská vlajka nevyvěšovala. Objevuje se opět v dubnu 1945 14) a po r. 1949 po založení NDR je rovnoprávně vztýčována v dvojjazyčném území Lužice (kraje Drážďany a Chotěbuz) na veřejných budovách společně s vlajkou NDR, popř. s vlajkou rudou, na soukromých domech i samostatně. Dnešní lužickosrbská vlajka má poměr délky k šířce 3:5.

Literatura:

- 1) Páta, J.: Lužice. Praha, Společnost přátel Lužice 1946, str. 128.
- 2) Páta, J.: Z českého listovanja J.A.Smolerja. Budyšin, Černý 1919, str. 119 (zvl. otisk z časopisu Macicy serbskeje 72, 1919).
- 3) Tamtéž, str. 86.
- 4) Páta, J.: Lužice. Praha, Společnost přátel Lužice 1946, str. 128.
- 5) Hartstock, E.: Die sorbische Nationalbewegung in der sächsischen Oberlausitz 1830 - 1848/49. Bautzen, Domowina 1977, str. 102.
- 6) Cyž, J.: J.A.Smoler. Budyšin, Domowina 1975, str. 124.
- 7) Philippe, L.: The French Tricolor and its Influence on Flags throughout the World. The Flag Bulletin, 10, 1971, č. 2-3, str. 59 a 60.
- 8) Smith, W.: The Sorbs. The Flag Bulletin, 7, 1968, č. 5, str. 153-155.
- 9) Zejler, H.: Zhromadžene spisy. Zwjazk II, Lyrika. Budyšin, Domowina 1975, str. 29.
- 10) Páta, J.: Lužice. Praha, Společnost přátel Lužice 1946, str. 214.
- 11) Tamtéž, str. 230.
- 12) Die Sorben. 3. Aufl., Bautzen, VEB Domowina Verlag 1970, str. 63.
- 13) Zmeškal, V.: Z doby temna k úsvitu svobody. (Doslov ke knize Páta, J.: Lužice. Praha, Společnost přátel Lužice 1946, str. 276-277.)

- 14) Šolte, J.: Abriss der sorbischen Geschichte. Bautzen,
WEB Domowina Verlag 1976, str. 187.

Za pomoc při sestavování tohoto článku děkuji dr. P. Kunzemu z Institutu za serbský ludospyt v Budyšíně, dr. Zd. Boháčovi, CSc. a dr. B. Šetrové ze sekce pro studium lužickosrbské literatury při Společnosti přátel Národního muzea v Praze a ing. A. Brožkovi z Vexilogického klubu.

Ing. Jiří Tenora

NÁVRH VEXILOLOGICKÉHO DOKUMENTAČNÍHO SYSTÉMU

I když je vexilogie pro mnohé pouhým koničkem, bez aplikace určitých vědeckých metod se sotva obejde. V podstatě je vexilogie jako koniček sbírkou vlajek a je zcela lhostejné, jde-li o sbírku vlajek státních (národních) nebo městských, vlajek jachtařských nebo sportovních klubů, vlajek společenských organizací nebo podniků pro námořní dopravu či praporů vojenských útvarů. Velké množství vlajek a informací, jež se k nim vztahuje, je třeba zhodnotit, zatřídit a neustále doplnovat. Při řešení problému spojeného se založením a aktualizací vexilogické dokumentace je třeba vzít v úvahu obě její roviny: rovinu celkového uspořádání sbírky a rovinu dílčí dokumentace k jednotlivé vlajce. V tomto pojednání předkládám k posouzení systém, který se omezuje na národní vlajky v širším smyslu slova (státní, služební, obchodního loďstva, válečného námořnictva, ozbrojených sil ...) a který uplatňuje při organizaci vlastní sbírky.

Požadavky na celkové uspořádání sbírky se liší podle cíle, jehož chceme dosáhnout. Muzeum, které eviduje, opatruje a ukazuje skutečné vlajky a prapory, si jistě vytíkne jiný cíl než autor vexilogické publikace. Soukromá vexilogická sbírka, jejímž obsahem nejsou skutečné vlajky nebo prapory, nýbrž pouze jejich modely (nákresy, fotografie ...), sleduje rovněž jasně vymezý cíl. Většinou chce obsáhnout aktuální stav i dosavadní historický vývoj a především registrovat i neustálé změny, které sebou přináší dynamika politického a společenského vývoje. A právě toto zaměření do budoucnosti vyvolává

největší nesnáze, pokud ovšem není sbírka založena na formálních hledisech (barvy, počet pruhů apod.), kde se geografické a historické souvislosti úmyslně opomíjejí. Nové názvy států, tvorba i rozpad federací, vznik nových správních jednotek působí těžkosti v každé sbírce, založené na abecedním pořádku podle názvů států a zemí, ať už ve vlastní řeči nebo v řeči příslušné země.

Existuje systém, který je sto držet krok s dynamikou vývoje. Je jím systém mezinárodního desetinného třídění (zkráceně MDT), jenž je založen na členění pojmu podle desítkové soustavy (1).

Číslice 0 až 9 jsou ve všech zemích, nezávisle na jazyku a písmu, srozumitelné, a tvoří tudíž důležitý teoretický předpoklad pro m e z i n á r o d n í použití MDT. Založením Mezinárodní federace pro dokumentaci (Fédération internationale de documentation, FID) byly vytvořeny i praktické předpoklady pro využití MDT v širokém mezinárodním měřítku.

MDT má u n i v e r z á l n í charakter, poněvadž desítkovými číslicemi lze vyjádřit jednotně a bez výjimky veškeré lidské vědění, myšlení, činnost a tvorbu.

Důležitou vlastností MDT je i k o n t i n u i t a jeho vývoje. Od jeho vzniku před více než sto lety se soustava mnohonásobně rozšířila a stále se přizpůsobuje současnemu stavu vědy, techniky a umění, aniž se mění zásady, na nichž je vybudována.

MDT tudíž není žádný nový vynález. Je to soustava, která má mezinárodní uznaní i použití. Byla sice vyvinuta pro knihovnické účely, není však důvod, aby nebyla aplikovaná i ve vlexilogii. Je k dispozici - jen ji využít.

Pro celkové uspořádání sbírky se nejlépe hodí tzv. dodatek místa, jenž se v MDT vyjadřuje jako řada číslic v kulatých závorkách. Aby bylo číslo lépe vnitratelné, oddelují se skupiny tří číslic tečkou. První číslice vyjadřuje světadíl (např. 4 Evropa, 5 Asie ...), další pak určitou oblast, zemi, kraj, okres, město. Lze tím naprostě přesně a jednoznačně definovat jakékoli území. Tak např.

(520) znamená Japonsko

(521) ostrov Honšú a

(521.53) prefekturu Gifu na ostrově Honšú.

Tabulka 1 /funkce vlajky/:

vyvěšování	vlajka	seukremá	služební /státní/	vojenská
na souši		občanská	služební na souši	válečná
na moři		obchodní	služební na moři	námořní

Příklady: vlajka obchodního loďstva

služební vlajka /pravděpodobná funkce/

Tabulka 2 /poměr šírky k délce/:

:? poměr není znám
 : poměr není stanoven
 A:B≈ poměr je znám /určen/ pouze přibližně

Tabulka 3 /symbol vexilologické zvláštnosti/:

- návrh /vlajka nebyla nikdy vystýčena/
- rekonstrukce /vyobrazení na základě písemných zdrojů/
- různostranná vlajka /rub se liší od lice/
- rub vlajky /vyobrazení ukazuje rub vlajky/
- varianta /1, 2 nebo více variant základního vzoru/
- dvojí vlajka /jedna ze dvou současně platných vlajek/
- Fakticky vyvěšovaná vlajka /vývěšuje se většinou ve vyobrazené formě/
- řeď vpravo /vyobrazen je líc vlajky islámského typu/

Tabulka 4 /okolnosti vzniku vlajky/:

- v užívání od.../obdélník znázorňující vlajkový list/
- opět v užívání od...
- poprvé uvedeně vystýčena dne... /šipka znázorňující pohyb vlajky vzhledem/
- úředně potvrzena dne... /dvě soustředné kružnice jako symbol razítka, dvojitě pro vyloučení sémény s milou/
- uzákoněna dne... /paragraf jako symbol zákona/
- ústavou stanovena dne... /podtržený paragraf/

Příklady:

"16" vlajka je v užívání od 17. století
 § "1886.10.25" vlajka byla stanovena zákonem
 dne 25. října 1886

Jiný příklad:

(934) znamená Nové Hebridy, ale zároveň i Vanuatu, neboť změna jména ještě nezpůsobuje změnu číselného klíče.

Příliš dlouhá čísla by pro nepřehlednost jistě nebyla vhodná. Tak např. Davos v kantonu Graubünden ve Švýcarsku má klíč (494.261.35). Poněvadž se státní vlajky týkají jen státních celků nebo uvnitř státu jen správních jednotek nejvyššího řádu, není toto nebezpečí příliš veliké. Číselné klíče místa pro naše účely jsou většinou třímístné, v krajině případě pětimístné. V podstatě lze tvrdit, že dodatek místa v soustavě MDT je vybudován na zásadě zeměpisných pásem, tj. rozsáhlých území charakterizovaných přibližně stejnými přírodními, klimatickými, půdními a jinými podmínkami, jako např. severní Afrika, střední a rovinatková Afrika apod.

Pomocí dalších značek lze výrazové možnosti číselních klíčů velmi obohatit. Plus (+) je znakem přiřazovacím, lomítka (/) znakem rozsahu od-do, dvojtečka (:) vztažním znaménkem atd. Číselný klíč pro Benelux (435.9+492+493) vznikne přiřazením klíčů pro Lucembursko, Nizozemí a Belgii. Tohoto způsobu vyjadřování lze použít s výhodou při vzniku nových federací. Číselný klíč (441.1/.5) obsahuje francouzské departementy Finistere (441.1) až Ille-et-Vilaine (441.5), tedy oblast Bretaně. Pro regionální vlajku etnické skupiny Bretonců by pak vznikl klíč (=1.441.1/.5).

Není účelem této statě podrobně osvětlit celou problematici MDT a ohromné možnosti, jež tato soustava poskytuje. Vážný zájemce najde příslušné podklady v každé větší veřejné knihovně. Určitou nevýhodou systému je, že země nejsou uspořádány podle abecedy. Ovšem jaké abecedy, pokud má být zachována mezinárodnost systému? Země je tedy třeba hledat na základě rejstříku, což by však nemělo být problém. +)

Dokumentaci k jednotlivé vlajce lze zredukovat na několik údajů, které vlajku jednoznačně definují v její formě, funkci, prostoru a času. Jsou to tyto charakteristické údaje:

- nákres vlajky (barevný nebo černobílý se symbolickým označením barev)

- poměr stran, příp. i další poměry - (konstrukce vlajky),
- stát, země, příp. i správní jednotka nižšího stupně,
- funkce vlajky,
- vexilogické zvláštnosti vlajky,
- datum vzniku vlajky,
- zdroj informace.

Těmto požadavkům vyhovuje obrazová dokumentace.

Textová dokumentace pak obsahuje:

- popis vlajky,
- historické okolnosti vzniku vlajky, historické vazby k jiným vlajkám, symboliku barev a emblému apod.

Obrazová a textová dokumentace jsou základními kameny vexilogického archívů. Jsou umístěna na samostatných listech, poněvadž se k jednomu textu může vázat více vlajek a naopak.

Obrazová dokumentace je na listu bez linek formátu A5 naležato a obsahuje vyobrazení pouze jedné vlajky. Výjimku tvoří případ, kdy je třeba znázornit historický vývoj vlajek jedné země, to je pak většinou uvedeno synopticky na listu formátu A4 nebo A3, kde už není třeba klást důraz na detaily.

Vlajka je uprostřed listu, žerďový okraj měří 60 mm, délka je závislá na poměru stran. Standardní šířku 60 mm jsem zvolil proto, že je to číslo snadno dělitelné 2, 3, 4, 5 i 6 (vyjdou celé mm), což je nejčastější počet pruhů, délku v obvyklých poměrech (1:2, 2:3, 3:4, 3:5 atd.) lze určit bez dlouhého počítání nebo na základě jednoduché tabulky. Konečně umožnuje tento formát i zřetelné zařazení eventuálních symbolů nebo emblémů. Výjimky z tohoto pravidla tvoří pouze vlajky vystrižené z novin nebo časopisů; ty mohou mít pochopitelně i jiné formáty. Pokud je to nutné, je možno zvětšený emblém umístit napravo od vyobrazení vlajky.

Kolem vyobrazení vlajky jsou uvedeny údaje o konstrukci vlajkového listu. Je-li to nutné, označuji žerďový okraj písmenem A, případnou část (např. kanton) malým a, délku písmenem B, případný detail délky malým b. Je to obráceně než v geometrii, protože ve vexilogii se bere za základ většinou šířka a nikoliv délka vlajky.

V horním okraji obrazové dokumentace je označení státu velkými písmeny, pod ním eventuálně malými písmeny část státu v původním znění. Etnická skupina je uvedena pod názvem státu malými písmeny v závorce. Tyto názvy jsou pro větší přehlednost uvedeny červeně v pravém rohu, vlevo pak modře česky. Uprostřed horního okraje je černě uveden tzv. dodatek místa podle soustavy MDT.

Pod nákresem vlajky jsou zaznamenány tyto údaje:

- funkce vlajky symbolicky podle návrhu dr. W. Smitha (2:207), viz tabulku 1. Potřebná informace se uvádí v mřížce plnou tečkou, v případě nejistoty kolečkem.
- poměr šířky k délce je uváděn mezinárodně vžitou dvojtečkou, např. 2:3. Rozměr je uváděn značkou násobení, např. 2,10 m x 3,50 m. Další značky, které doporučuji, jsou znázorněny v tabulce 2.
- symbol vexilologické zvláštnosti podle tabulky 3 (2:207).
- datum vzniku podle soustavy MDT, doprovázené symbolem okolnosti vzniku vlajky.

V systému MDT se časový okamžik, časový úsek nebo časová řada uvádějí v úvozovkách. Datum se пиše v pořadí rok, měsíc, den, poněvadž to odpovídá zásadě, prosazované v celé soustavě, že se má při řazení pojmu postupovat od důležitějšího k méně důležitému.

Příklady:

- "1898.02.15" znamená 15. února 1898.
- "189" znamená devadesátá léta 19. století.
- "18" znamená 19. století.
- "1815/1830" znamená dobu od Vídeňského kongresu do červencové revoluce ve Francii.

Pro vlastní vexilologickou dokumentaci jsem vyvinul systém značek, jež vyjadřují okolnosti vzniku vlajky.

Systém (viz tabulku 4) předkládám tímto pojednáním k posouzení. Pod jedním vyobrazením vlajky může být i více časových údajů, byla-li např. vlajka od jisté doby v užívání a teprve později řádně potvrzena.

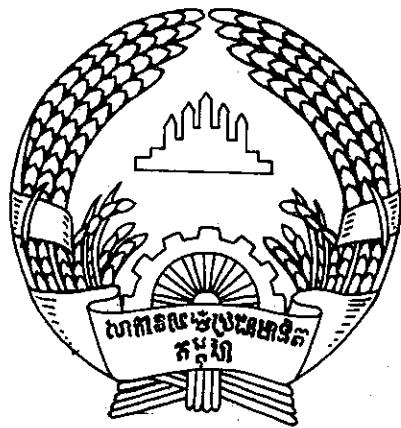
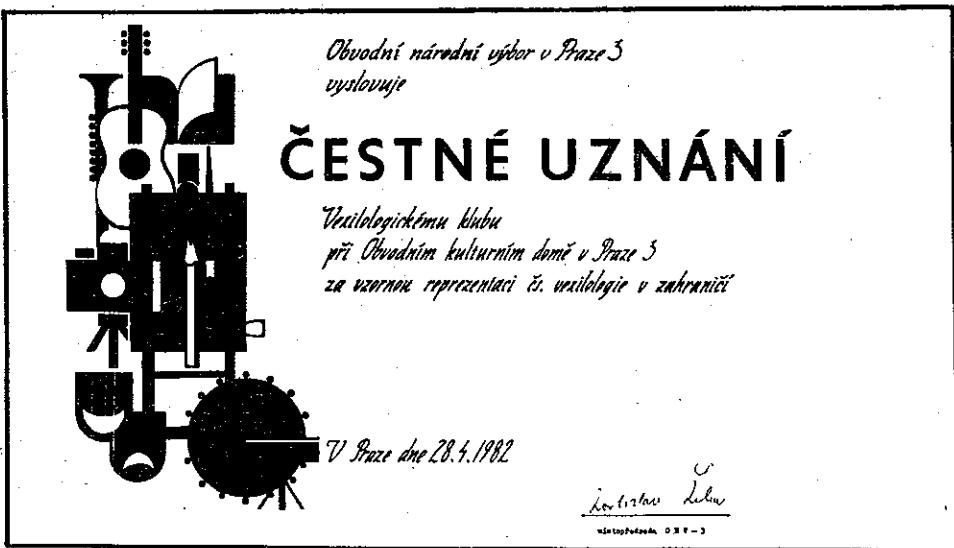
- krácený zdroj informace je uveden zeleně v pravém dolním rohu obrazové dokumentace, týká-li se celého listu, nebo u příslušného údaje, týká-li se pouze jednoho z nich. Pod touto zkratkou jsou ve zvláštní kartotéce uvedeny ostatní přesné údaje podle vžitého způsobu označování

odkazů, navíc pak i zkratka veřejné knihovny, signatura a poznámka, zda se publikace půjčuje pouze prezenčně, pouze pro vědecké účely apod. Barvy červená, modrá a zelená slouží pouze k dosažení přehlednosti, pro tisk jsou nepodstatné.

T e x t o v á d o k u m e n t a c e je tvořena citáty z vexilologických děl. Texty jsou ručně psané výpisky, výstřížky z novin, xerografické nebo jiné kopie, vždy s uvedením státu, časového údaje a zdroje informace. Jde-li o citát citátu, je to výslovně a podrobně uvedeno, poněvadž další odkazy už nelze nalézt ve shora citované kartotéce. Texty jsou zásadně v původním jazyce, protože většina textové dokumentace vzniká reprodukcií a na překlad není kdy.

Tento systém nevznikl najednou, nýbrž se rozvíjel souběžně s růstem mých znalostí a zkušeností. Nejstarší podklady se proto ještě poněkud liší v detailu od popsané systematiky. V zásadě se však dá říci, že se mi systém osvědčil. Závěrem lze shrnout, že ve sbírce uspořádané podle zásad MDT má každá země a tudiž i vlajka své stálé místo a že změny státoprávního statutu nebo stupně samostatnosti a úředního názvu nevyžadují přeřazení na jiné místo. Těžiště systému leží v obrazové dokumentaci, neboť podává ve zkratce ucelený pohled na jednotlivou vlajku. Je proto oprávněné označit ji názvem S t a n d a r d n í v e x i l o g i c k á i n f o r m a c e . I když systém není dokonalý (život je příliš složitý, než aby bylo možno jej stlačit do jednoduché formulky), je v podstatě dostačující. Po diskusi v klubu by bylo možno jej doplnit nebo opravit tak, aby byl aplikován i v klubovní publikaci - ve "Vexilelogii". Kladlo by to vyšší nároky na autory, čtenáři by však obdrželi kompletnejší informaci. Výhodou "standardní vexilologické informace" je bezesporu její univerzálnost a všeobecná srozumitelnost, což by přispělo ke zpřesnění, znormování a zmezinárodnění informací na poli vexilogie.

Poznámka: Z technických důvodů bylo nutno umístit tabulky mimo text do obrazové přílohy.

Literatura:

- (1) DK-Handausgabe, Band 1-Systematische Tafeln. Berlin
1967, 440 stran.
(2) Smith W., Die Zeichen der Menschen und Völker. Luzern
1975, 375 stran.

+) Podle zásad MDT jsem sestavil seznam zemí pro vexilogické účely a doplnil jej přehledem nejdůležitějších státoprávních změn. Opravdovému zájemci rád zašlu ukázkou.

NOVÉ VLAJKY

ANTIGUA A BARBUDA

V 70. letech dosáhly samostatnosti jednotlivé ostrovy skupiny Návětrních ostrovů. Nyní dekolonizační proces zasáhl i do skupiny ostrovů Závětrních (Leeward Islands) a úplnou nezávislost zde jako první získal ostrov Antigua se svými dependencemi Barbudou a Redondou.

Ostrov Antigua, objevený Kolumbem v r. 1493, byl prvně obydlen několika Angličany z nedalekého ostrova St.Kitts. V r. 1663 král Karel II. udělil ostrov lordu Willoughbymu, který z ostrova vysidlit velké množství obyvatel. Po krátkém období francouzské okupace zde bylo Bredskou smlouvou v r. 1666 definitivně ustaveno britské panství. Ostrov, podobně jako řada okolních ostrůvků, byl administrativně součástí Barbadosu. V r. 1671 byly ostrovy Antigua, Barbuda, St.Kitts, Nevis, Montserrat a Anguilla od Barbadosu odděleny a byla pro ně ustavena společná správa, tzv. vlády Závětrních karibských ostrovů (Leeward Caribbean Islands), z nichž byly v r. 1816 vyčleněny do separátní společné správy ostrovy Antigua, Barbuda a Montserrat. V r. 1871 byla ustavena nová federace britských kolonií s názvem Závětrné ostrovy, v čele s hlavním guvernérem. Administrativními jednotkami této federace bylo původně 6 prezidencí - Antigua (od r. 1860 včetně Barbudy a Redondy), Britské Panenské ostrovy, Dominika, Montserrat, Nevis a St.Kitts. V r. 1882 byly posledně jmenované dvě prezidencie sloučeny a r. 1940 byla vyčleněna Dominika, převedená do rámce Návětrních ostrovů.

Dne 1.7.1956 byla federace rozpuštěna a jednotlivé prezidencie se staly separátními koloniemi v čele s guvernéry. Dne 3.1.1958 se Antigua stala součástí nově vytvořené Západocindické federace, která měla statut neplnoprávného člena Britského společenství národů. Tato nová federace kolonií neměla dlouhého trvání, 31.5.1962 byla zrušena a Antigua se stala opět separátní kolonií. V r.1967 provedla britská vláda změnu ve správě některých karibských ostrovů a poskytla jim statut tzv. přidružených států, které měly širokou autonomii, s výjimkou obrany a zahraničních věcí; ty zůstaly v pravomoci britské kolonie. Antigua tento nový statut obdržela 27.2.1967. Jednání o poskytnutí plné nezávislosti koncem 70. let bylo ztíženo silným separatistickým hnutím na Barbudě. Jedním z ústupků separatismu bylo nakonec i zavedení dualistického názvu nového státu, i když se ovšem již od počátku století na pečeti ostrovů vedle sebe názvy obou již vyskytuji -SIGIL. INSS.ANTIGUAE ET BARBUDAE. Nezávislost nového státu byla vyhlášena 1.11.1981.

Koloniálním znakem Antiguy byl štit, který v přirozených barvách znázorňoval mořské pobřeží se stvolem bavlníku barbadoského (*Gossypium barbadense*), poskytujícího proslulý druh bavlny "Sea Island Cotton", a s bujnou vegetací v pozadí, ze které vyčnívá kamenná budova mlýnu na zpracování cukrové třtiny. Štit, umístěny v bílém kruhovém poli, pak tvořil i místní vlajkový emblém - badge, který na modré služební vlajce užívala Antigua jako separátní kolonie a patrně i v rámci Závětrných ostrovů. Emblém se objevil i na již zmiňné antigujské pečeti z přelomu století.

Změna statutu v r. 1967 znamenala i přijetí nových symbolů ostrova, které se vyhlášením nezávislosti v r. 1981 nezměnily. Vlajku státu Antigua a Barbuda tvoří červený list s klinem ve tvaru rovnoramenného trojúhelníka s hrotom ve středu delního okraje listu. Pole klinu je rozděleno na tři vodorovné pruhy (3:2:3) - černý, modrý a bílý; v černém pruhu je žluté vycházející slunce s devíti paprsky. Červená barva představuje činorodou dynamiku obyvatelstva, černá africký původ většiny obyvatel a zemi, modrá naději a také moře a společně s bílou (písčité břehy ostrova) a žlutou (slunce) připomíná i základní turistické přitažlivosti ostrova. Slunce představuje nástup nové éry

Znak tvoří napokoš a pošíkem čtvrcený domorodý štit (nahore i dole zahrocený). Jeho postranní pole jsou červená, horní a dolní zlaté. V horním zlatém poli je umístěna býčí hlava přirozených barev, v dolním poli je silueta javoru bílého. Připomíná strom u Peddie, pod nímž byla v r. 1907 podepsána smlouva o přijetí křesťanství a oddanosti vládě. Býčí hlava připomíná proroka Ntsikane, který předvídal příchod bílého muže. Na štítu jsou položeny čtyři kroužky ze slonoviny, které představují čtyři hlavní kmény - Basotho, Fingo, Barabe a Tembu. Na kroužcích stojí jeřáb s olivovou ratolestí v zobáku. Za štitem podpíraným dvěma leopardy jsou zkřížené kopí a náčelnická hůl. Pod štitem na zeleném pažitu leží stuha s heslem SIYAKUNQANDWA ZIINKWENKWEZI (Sáhni po hvězdách). (Arma 69, s. 571)

pf

WAKE

Americká ostrovní skupina Wake leží v severní části Tichého oceánu na $19^{\circ} 17'$ s.š. a $166^{\circ} 35'$ v.d. Gr. Je vzdálena 3700 km na západ od Honolulu a 3200 km na jihovýchod od Tokia. Tvoří ji vedle ostrova Wake ještě ostrůvky Wilkes a Peale o celkové ploše $7,8 \text{ km}^2$. Je to korálový atol o délce 7 km a šířce 3,5 km, jehož laguna má průměrnou hloubku 2,7 m. Ostrov Wake objevil r. 1568 kapitán Mendona, ale to upadlo v zapomění a znova sem připlul teprve r. 1796 anglický kapitán William Wake. Do mapy ostrov zakreslil r. 1841 americký poručík Charles Wilkes během své jihopolární plavby. Wilkes nazval další ostrůvek po sobě a třetí po přírodovědci své výpravy, jímž byl Titian Ramsey Peale. Američané atol formálně zabrali r. 1900, v r. 1935 zde vybudovala společnost Pan American Airways civilní letiště a hotel jako zastávku pro lety do Číny. V l. 1941-1945 byl Wake obsazen Japonci a teprve 4.9.1945 sem vstoupili znovu Američané. Pak zde zřídilo námořnictva USA leteckou základnu, která byla později předána společnosti Pan American Airways. Od r. 1972 podléhá správa ostrovů letectvu Spojených států a v současné době si na ně činí nárok vláda Marshallových ostrovů, v jejichž obvodu leží.

Vlajka ostrovní skupiny Wake je rozdělena na tři pole. U žerdi je pole modré a v jeho středu je žlutý kruh, v němž je modrá mapová silueta atolu. V horní části kruhu je modrý

opis WAKE, v dolní ISLAND. Tři žluté pěticípé hvězdy symbolují jednotlivé ostrovy. Horní vlající pole je bílé, dolné červené. Bílá barva symboluje pravdu, červená odvahu, žlutá věrnost, modrá vody oceánu. Bílá, modrá a červená jsou současně barvami USA, jež Wake spravují.

Vlajka je umístěna v příletové hale letiště hlavního ostrova Wake a má zřejmě místní charakter.

R. Klimeš

BELIZE

V Vexilologii č. 44 (str. 858-850) byl popsán návrh vlajky, zaslany ke schválení anglické College of Arms v Londýně. Tato instituce se však k návrhu do data vyhlášení nezávislosti Belize (21.9.1981) nevyjádřila, a tak bylo při oslavách použito narychlo vyrobených vlajek, které se od oficiálního návrhu i od našeho popisu poněkud liší. Dr. W. Smith, který byl v uvedené době v Belize, tyto vlajky popsal a vyobrazil ve FB XX:5 a přisuzuje jim oficiální charakter.

Vlajka má barvu sytě tmavě modrou (jiná látka nebyla právě po ruce) a poměr jejích stran je blízký 2:3 (cca 13:20). Červené vodorovné pruhy, lemující horní a dolní okraj vlajky, zabírají desetinu šířky vlajkového listu. Ve velkém bílém kruhovém poli ve středu vlajky je státní znak lemovaný věncem 50 zelených (vavřínových) lístků, poněkud větších než dříve. Je to připomínka roku 1950, kdy se aktivizovalo hnutí za osvobození země z britské nadvlády a kdy se této - už dříve známé - vlajky začalo systematicky neoficiálně užívat. Strážci štítu, mestic (se sekercou) a kreol (s pádlem) nestojí na pažitu a mahagonovník má plnou a uzavřenou korunu. Kresba v obrazové přileze byla převzata z citovaného pramene.

Původně měla být zavedena vlajka užívaná od r.1950 s modrým vlajkovým listem. To však byla vlastně vlajka vládnoucí Sjednocené lidové strany. Na žádost opeziční Sjednocené demokratické strany byla proto doplněna červenou barvou této politické strany, a to ve formě pruhů při horním a dolním okraji.

lm

rozkvětu ostrova, klin je stylizovanou podobou písmena V, naznačujícího slovo "victory" (vítězství). Poměr stran listu je 2:3.

Znak rovněž pochází z r. 1967. Jeho základem je štit, jehož pole je rozděleno stříbrnými a modrými vlnitými pruhy, přes něž je položen na zeleném pažitu stojící stylizovaný mlýn na zpracování třtiny. V černé hlavě štítu je zlaté vycházející slunce. Na štítu spočívá přílba se stříbrno-modrou točenicí a přikrývadly, v klenotu je zlatý ananas, obklopený čtyřmi rudými květy ibišku. Jako strážci štítu slouží dva jeleni z ostrova Barbuda v přirozených barvách, stojící na zeleném pažitu, obklopeném modrými a stříbrnými vlnitými pružky. Pravý jelen drží stvol cukrové třtiny a levý stvol bavlníku barbadoského. Po pažitem je volně umístěna stříbrná, červeně pedšitá stuha s motem: EACH ENDEAVOURING ALL ACHIEVING (Při snaze každého budeu mít všichni úspěch).

P.Fejtík

ŠPANĚLSKO

Zákonem č. 39/1981 z 28.10.1981, který se upravuje používání španělské vlajky a ostatních vlajek na souši a na moři, byla stanovena nová podoba státní vlajky Španělska. V souladu s ústavou ji tvoří tři vodorovné pruhy - červený, žlutý a červený (1:2:1). Ve žlutém pruhu je umístěn v podobě stanovené předpisy nový státní znak země. Královským dekretem č. 2964/1981 z 18.12.1981 jsou stanoveny oficiální poměry vlajky. Poměr stran je 2:3, poměr šířky pruhů je 1:2:1, výška státního znaku se rovná 2/5 šířky listu, vzdálenost jeho středu od žerďového okraje je rovna poloviční šířky vlajky. Ve výše jmenovaném zákoně č. 39/1981 je ve čl. 1 vlajka Španělska definována jako symbol "národa, odznak suverenity, nezávislosti, jednoty a celistvosti vlasti, které představují nejvyšší hodnoty vyjádřené v ústavě". (Boletín Oficial del Estado, č. 271 z 12.11.1981 a č. 303 z 19.12.1981.)

- jm -

JERSEY

Tato britská korunní dependenční získala vydáním královského dekretu z 10.12.1980 úřední uznání své vlajky, která se dosud na ostrovech používala neoficiálně. Dekretem byla totiž

s platností od 7.4.1981 upravena dosavadní bílá vlajka s červeným úhlopříčným křížem tím způsobem, že na čestné místo v horním poli listu byl vložen znak ostrova - tři slati levharti na červeném štítu - doplněný korunou Plantagenetů. Znak byl ostrovu udělen formou pečeti králem Eduardem I., r. 1279, v r. 1905 byl potvrzen jako znak ostrova Eduardem VII. Vlajka sama se na ostrovech používá minimálně sto let a mezi britskými vexilology se zatím vedou diskuse o tom, zda není ještě staršího data.
(Flagmaster č. 35/1981)

- jm -

SOVĚTSKÝ SVAZ

V č. 3/1981 populárně vědeckého časopisu Urania, který vychází v NDR, byla uveřejněna zpráva o úpravě sovětské vlajky. Výnosem prezidia Nejvyššího sovětu SSSR z 15.8.1980 bylo stanoveno, že srp, kladivo a hvězda jsou pouze na lící sovětské vlajky. Rub je celý červený bez těchto emblémů. Poměr šířky k délce zůstal nezměněn (1:2), proporce emblémů nebyly rovněž změněny a odpovídají schematu uvedenému ve Vexilogii č. 8, str. 60.

jt

CISKEI

Dne 4.12.1981 vstoupil bantustan Ciskei (pro národnost Khosa) do čtvrté etapy svého ústavního vývoje, specifikující ve vyhlášení plné "nezávislosti".

Vlajka přijatá 22.6.1973 a vyobrazená ve Vexilogii č. 24, str. 350, se touto státoprávní změnou nezměnila a tvoří ji i nadále modrý list se šikmým bílým pruhem, širokým 1/3 vlajkové délky. Uprostřed pruhu je umístěna černá kresba jeřába modrého. Je už známa i symbolika vlajky. Jeřáb, místním obyvatelstvem zvaný "Indwe", má pro lid země velký význam. Je symbolem chrabrosti a hrdinství a představuje vůli lidu být odvážný, vytrvalý a horlivě pracovat pro budoucnost země. Peří tohoto ptáka je častou ozdobou xheských náčelníků. Modrá barva vlajky symbolizuje oblohu a její nekonečnost, která má připomínat i nekonečnost vývoje, jenž neustále trvá. Bílý šikmý pruh připomíná cestu, kterou se národ musí ubírat, aby byl dovršen jeho rozvoj.

V popisu vlajky ve Vexilelogii č. 44 (str. 861) nebylo dostatečně zdůrazněno, že všechny tři figury v modrém poli vlajky jsou bílé. Je to (viz obr. na str. 865) vnější mezikruží, bílé stylizované kance a pěticípá hvězda uprostřed vlajky. Vše ostatní je modré.

lm

KOMUNISTICKÁ STRANA THAJSKA

Souhlasně s textem ve Vexilelogii č. 44, str. 845-847 má být hyžda na bíločervené vlajce KS Thajska (vyobrazení na str. 848) horizontálně rozdělena na část červenou (nahoře) a bílou (dole).

pš

NOVÉ STÁTNÍ ZNAKY

ŠPANĚLSKO

Již jsme informovali o diskusi ve španělském parlamentě k přijetí nových symbolů státu po odstranění frankistic-kého režimu (Vexilelogie č. 38, s.697, a č. 39, s.719). Od návrhu socialistické parlamentní skupiny se kortesy zabývaly otázkou restaurované monarchistické symboliky až do 5.10.1981, kdy přijaly zákon č. 33/1981 o státním znaku Španělska. Zákon má tři články následujícího znění:

"Čl.1. Státní znak Španělska je čtvrcen se vsunutým polem zdola. V prvním červeném poli zlatý hrad s modrými okny a branou, kresba hradu černá. Ve druhém stříbrném poli lev ve skoku s vyplazeným jazykem, drápy a zbrojí, vše purpurové barvy, zlatě korunován. Ve třetím zlatém poli čtyři červené kůly. Ve čtvrtém červeném poli zlatý řetěz sestavený do podoby kříže, lopatek větrného mlýna a lemu a spojený uprostřed smaragdem v přirozené barvě. Zespoda vsunuté stříbrné pole nese granátové jablko přirozené barvy s čer. venou puklinou, zelenou stopkou a dvěma listy.

Doprovázen dvěma stříbrnými sloupy se zlatou patou a hlavicí, nad modrými a stříbrnými vlnami. Sloupy završeny zlatými korunami, císařskou naprave a královskou nalevo. Červená stuha obtáčející sloupy nesoucí zlatá slova PLUS na pravém a ULTRA na levém sloupu.

Klenotem je královská koruna tvořená zlateu čelenkou posázenou drahokamy, osmi listy paznehtníku (pěti viditelnými), mezi nimiž jsou perly a z nichž vycházejí oblouky diadému posázené perlami. Vyúsťuje v říšské jablko na vrcholu, které má podobu modré zeměkoule se zlatým polopeledníkem a rovníkem, zakončené zlatým křížem. Koruna je vyplněna červenou čepicí.

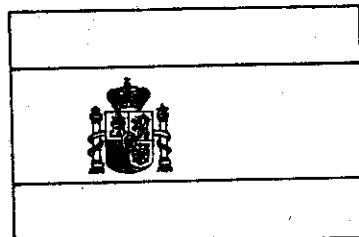
- Čl.2. Státní znak Španělska, jak je popsán ve výše uvedeném článku, nese modrý srdeční štítek se třemi zlatými liliemi umístěnými do dvou řad (2+1) a červeným lemem, patřící vládnoucí dynastii.
- Čl.3. V královském dekredu bude uveřejněn úřední vzor státního znaku Španělska určeného tímto zákonem."

Podoba znaku byla uveřejněna v královském dekredu č.2964/1981 z 18.12.1981 a podle ní byla pořízena i kresba uvedena v obrazové příloze tohoto čísla. (Boletín Oficial del Estado č. 250 z 19.10.1981 a č. 303 z 19.12.1981.)

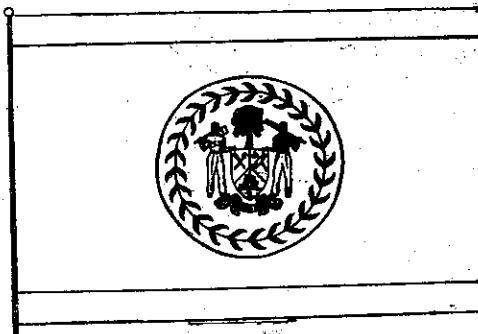
J. Martykán

ZIMBABWE

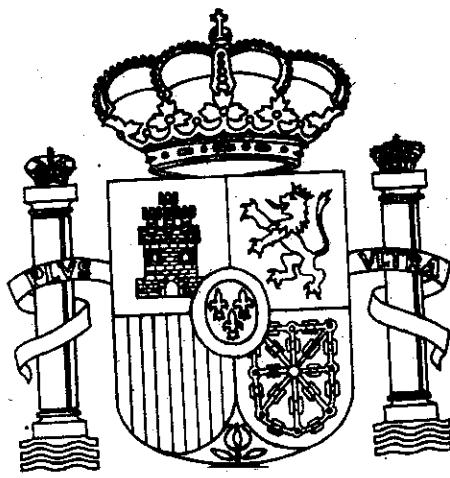
Základem státního znaku republiky Zimbabwe je štít, který je dělen na horní bílé pole se sedmi svislými zvlněnými modrými pruhy a na dolní zelené pole se stylizovanou kresbou ruin starobylého Zimbabwe v přirozených barvách. Štít je podpírán zkříženým samopalem a motykou a přidržován párem antilop kudu v přirozených barvách. Štít i jeho strážci spočívají na žlutozeleném pažitu, zdobeném klasou pšenice, tobolkou bavlníků a kukuřičnou palici. V patě štítu leží bílá stuha s nápisem UNITY, FREEDOM, WORK (Jednota, svoboda, práce). Nad štítem je umístěna velká červená pěticípá hvězda a před ní zlatozelená točenice. Z ní vystupuje legendární zlatý zimbabwský pták, nalezený v archeologických vykopávkách a zobrazovaný rovněž na státní vlajce. Zelený štít symbolizuje úrodnost půdy, zatímco modré a bílé zvlněné pruhy představují vodstvo, které významně ovlivnuje rozkvét Zimbabwe, a to především jeho zemědělství a energetiku. Rozvaliny připomínají historický odkaz národa. Byly objeveny r. 1868 jako pozůstatek hlavního města významné africké říše Monomotapu, která existovala na území dnešního Zimbabwe a Mosambiku

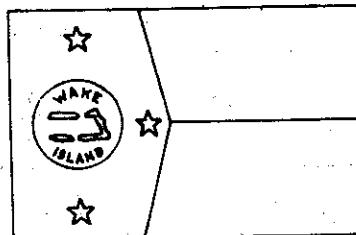
ŠPANĚLSKO

BELIZE

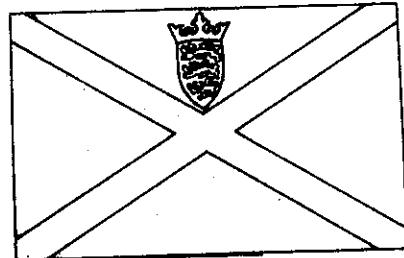
ŠPANĚLSKO

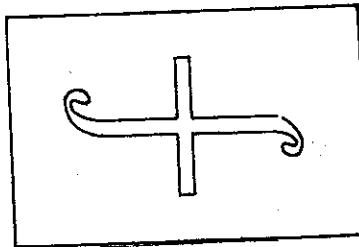
WAKE

WAKE
(detail)

JERSEY

PRAŽSKÉ JARO

ve 13. až 17. století. Točenice je tvořena třemi zlatými a třemi zelenými segmenty, vyjadřujícími nerostné bohatství (azbest, chromové a železné rudy, měď, nikl aj.) a semědělství. Hvězda je tradičním symbolem naděje; její barva připomíná strasti, které protrpěl lid Zimbabwe, a zdůrazňuje nutnost zabránit novým utrpením. Zimbabwejský pták je součástí státního emblému. Antilopy kudu mají černé, bílé a hnědé skvrny a svým zbarvením vyjadřují jednotu cílů rozličných etnických skupin národa. Zbraň zkřížená s motykou je symbolem přechodu od osvobozeneckej války k mirové tvorivé práci. (V této souvislosti sluší připomenout, že motyka společně se dvěma šípy byla již na starém znaku říše Monomotapu.) Plediny, které jsou znázorněny v pažitu, jsou zdrojem obživy a ošacení lidu. Hesle na stuze vyjadřuje myšlenku, že lid Zimbabwe musí toužit po jednotě národa a chtít pracovat, aby si uchránil svobodu. Desud nám není známo, kdy byl znak oficiálně zaveden. Lze však předpokládat, že k tomu došlo v úneru 1982. Podle informace salisburského dopisovatele agentury Agence France Presse ze 4. února 1982 byl totiž v tu dobu návrh zákona schválen v Poslanecké sněmovně a projednáván v Senátu. Zpravodaj zároveň uvedl, že náměstek zimbabwského ministra spravedlnosti G. Čiduasika navrhoval doplnit znak o automatickou pušku na znamení, že partyzáni dobyli vládu touto zbraní. Na tento návrh odmítavě reagovali běloši, zejména představitel Republikánské fronty A. Wilson, jenž doporučil nahradit pušku lopatou nebo druhou motykou. Zdá se, že také o umístění pěšiřských klasů bylo rozhodnuto až v konečné fázi jednání, protože korespondent APN je ve svém detailním popisu návrhu znaku neuvedl.

abr, juk, US

IRÁN

V obrazové příloze přinášíme kresbu tugry, která se užívala na iránských bankovkách krátce po revoluci. Její text v překladu zní "Iránská islámská republika". Domníváme se, že tugra sloužila za dočasný iránský státní znak.

US

KAMBODŽA

Od listopadu 1981 používá velvyslanectví Kambodžské lidové republiky nové razítko, na kterém je vyobrazen i státní znak země. Od vyobrazení, které jsme přinesli ve Vexilologii č. 39, str. 720, se však v některých detailech liší. Zásadní rozmístění figur je sice stejné, tj. mezi rýžovými klasy zavinutými do stuhy s názvem země je umístěno ozubené kolo a nad ním silueta Angkor Vatu, kresba rýžových klasů je však jiná, než byla známa dosud, jiné je i vinuti stuhy i kresba ozubeného kola, které obsahuje patrně i loukotě (tuto část znaku nelze podle otisku rozítka přesně identifikovat). Celková kompozice znaku se nyní více bliží znaku vietnamskému. Barevné detaily nejsou zatím známy.

pf

NORFOLK

Jak jsme informovali ve Vexilologii č. 44, s. 863, byl udělen australskému teritoriu Norfolk vlastní znak, jehož kresbu jsme přinesli na str. 865. Stalo se tak královským dekretem 20.10.1980, který stanovil za znak ostrova modrý štit rozdělený bílým hrotom nedosahujícím horního okraje na dvě pole nesoucí po jedné bílé hvězdě. Na bílém poli vyrůstá na zelené skále araukárie (blahočet), pod ním je umístěna rozevřaná kniha. Symbolika znaku je úzce s historií ostrova - rozevřená kniha je bibli z lodi Bounty, neboť r. 1856 sem byli na vlastní žádost přestěhováni obyvatelé předidněného ostrova Pitcairn, což byli především potomci vzbouřenců z lodi Bounty, které vedl Fletcher Christian. Bílé hvězdy na modrému štítu upomínají na spojení ostrova s Novým Jižním Walesem, ze kterého byl v letech 1856-1914 až do přetvoření na australské teritorium spravován. Rovněž tak připomínají posmrtný erb objevitele ostrova kapitána Jamese Cocka. Araukárie uprostřed bílého hrotu je emblémem ostrova, který se objevuje již na pečeti z r. 1856. Klenot znaku tvoří přílba s tzv. námořní korunou (tj. vytvořenou z lodi pod napjatými plachtami), která stejně jako kotvy přidržované strážci štítu připomíná námořní tradice Norfolku i Pitcairnu. Z koruny vyrůstající napravo hledící lev drží převrácený pohár převzatý z erbu Fletchera Christiana. Vavřínový věnec kolem jeho šíje opět připomíná erb Cockův. Strážci štítu

jsou lev a klekan, z nichž první symbolizuje historické spojení Norfolku s Velkou Británií, Novým Jižním Walesem a Tasmáníí (v letech 1844-1856 ostrov spravovala), zatímco druhý je australským erbovním zvířetem.

Slova meta na dole umístěné stuze jsou první tři slova anglického znění verše (25/40) z evangelia sv. Matouše: "Cožkoli jste učinili každému z bratří těchto mých nejmenších, mně jste učinili!" (In as much as ye have done it unto one of the least of these my brethren, ye have done it unto Me!). (FB XX:4)

- jm -

GRUZIE

Obdobně jako Gruziinská SSR doplnila před několika lety svůj znak zkratkou gruzinského názvu republiky (viz Vexilologie č. 34, s.562), přistoupily k úpravě svého znaku v téžem smyslu Abchazská a Adžarská ASSR. V příloze přinášíme detaily znaků s uvedením jejich názvů v místním písmu a jazyce.

WB

ALBERTA

Při příležitosti 75. výročí vzniku provincie Alberta (1.9.1905) bylo rozhodnuto doplnit stávající znak provincie o další části. Příslušný zákon byl schválen zákonodárným shromážděním 22.5.1980; královský výnes byl vydán 30.7.1980 a oficiálně zveřejněn 15.9.1980.

Stávající znak byl od 30.5.1907 tvořen pouze štítem s vyobrazením albertské krajiny v přirozených barvách (v pozadí zasnežené vrcholky hor, před nimi pásmo zelených vršků a prerie, v popředí pšeničné pole), ve stříbrné hlavě štítu je červený svatojiřský kříž. Zmíněným zákonem z r. 1980 byl znak rozšířen následovně: na štítu spocívá přilba se stříbrno-červenou točenici a přikrývadly, v klenotu je bobr v přirozených barvách, jenž na zádech nese britskou královskou korunu. Pravým strážce štítu je zlatý lev s červenou zbrojí, levým strážcem vidloroh (Antilocapra americana) v přirozených barvách. Oba strážci stojí na zeleném trávníku, z něhož vyrůstají divoké růže (Rosa acicularis) v přirozených barvách. Trávník je ovinut stuhou s motem FORTIS ET LIBER (Sílný a svobodný).

Koruna symbolizuje oddanost britské monarchii, bobr připomíná kočičictví - když hlavní součást albertaského hospodářství. Lev je také v kanadském státním znaku a připomíná tak, že je Alberta součástí Kanady. Zároveň však připomíná znaky dalších zemí, jejichž emigranti Alberta osidlovali. Vidlorch je typickým představitelem místní fauny, divoká růže je představitelkou místní flory. Moto (v latinské podobě) bylo převzato z kanadské národní hymny. Původní znak je od 15.1.1967 umístěn na albertaské provinciální vlajce; jeho úprava v r. 1980 se však na ně nepromítla, takže ji i nadále tvoří modrý list se štítem znaku. (FB XX:3, s. 79; Swan, G.: Canada-Symbols of Sovereignty, Toronto a Buffalo 1977.)

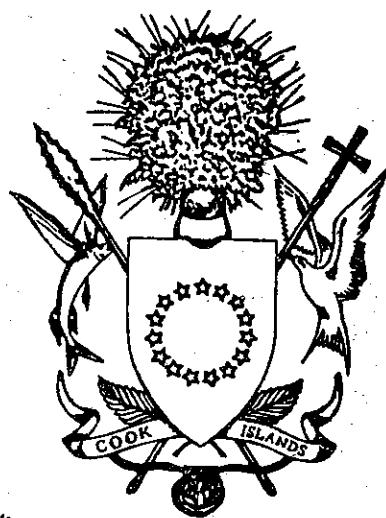
pr

COCHEVÍ OSTROVY

Podobně jako na vlajce tohoto přídruženého státu Nového Zélandu je i na jeho znaku symbol spojení 13 ostrovů tohoto souostrovi. Těchto 13 ostrovů (Rarotonga, na něm je hlavní město Avarua, dále Aitutaki, Atiu, Mangaia, Manihiki, Mauke, Mitiaro, Mānuae, Nasau, Palmerston, Pukapuka, Rakahanga, Suwarrow a neobydlený Takutea) je symbolizováno prstencem 15 stříbrných pěticípých hvězdíček uprostřed modrého štítu. Modrá barva znází hloubku oceánu, hvězdy nebe a víru v Bohu. Kruh hvězd představuje pospojitec, sílu, společné zájmy a cíle, sjednocení ostrovů v jediný stát a jeden lid. Na štítě je položena náčelnická pokrytečna hlavy z rudých per (pare ariki), ukívající na ostrově Rarotonga. Ztělesňuje odvahu a silu a slouží předání, vědomost tradiční autority, respekt a odvahu. Štit stráží bílá mořská vlaštovka (kakaia) v rosettu, jež drží v zobáku zlatý náčelnický kříž. Tato vlaštovka, nazývaná v místním jazyku plným kakania-tungi-a-mani, je typická svým černým proužkem za každým okem. V souhlase s polynéskou tradicí pocházejí tyto proužky od legendárního hrdiny Maui. Vlaštovka symbolizuje nebo a oblohu, čistotu, mír a lásku, kříž představuje křesťanskou víru a věrnost. Druhým strážcem štítu je létající ryba maroro ve vzpřímené poloze, držící rarotongský vroubkovaný kyj s osmi zářezy (momore taringavaru), připisovaný bájnemu hrdinovi plyneských učeností Iro-nui. Létající ryba symbolisu-

ANTIGUA & BARBUDA

COOKOVY OSTROVY

ČRÁN

ALBERTA

ZIMBABWE

je bohatství ostrovů a klíč k tomuto bohatství, je též syn-
bolem sily, neochvějnosti a odvahu.

Na stuse, jež je tyrkysově modrá jako laguny Cookových
ostrovů, je napsáno jméno COOK ISLANDS.

Dvojice palisových ratolestí reprezentuje ostrovy, jejich
bohatství a úrodnou půdu.

Pod štítem je zavěšen přívěsek z matiční perlorybky, Orna-
ment je z ostrova Mangaia, ačkoliv mušle sama pochází ze
severních atolů. Symbolizuje tak spojení moří severní a
jižní skupinou Cookových ostrovů v jeden národ a je také
reprezentantem plavební a obchodní tradice.

Jednotlivé části znaku symbolizují historické, zvykové,
přírodní a sociální i duchovní tradice Cookových ostrovů.
To vše tvoří minulost a hmotnou kulturu. Tak je ztělesno-
vána víra, odvaha, čistota, štěstí a sírumilovnost lidu
Cookových ostrovů i jednota ostrovů v jednom národe.

Klimeš

VENETOLOGICKÉ ZAJÍMAVOSTI

VLAJKA PRAŽSKÉHO JARA

V letošním roce se v Praze uskutečnil již po sedmatří-
cáté mezinárodní hudební festival Pražské jaro. Tato hudeb-
ní událost, každoročně zahajovaná 12. května Naou vlasti a
ukončovaná Beethovenovou Devátou symfonii v prvních červno-
vých dnech, je doprovázena také viajkovou výzdobou. A tak
ve dnech konání Pražského jara vidíme před Domem umělců
vedle státních vlajek zúčastněných umělců i vlajku festivalu.

Jejím autorem je zasloužilý umělec, malíř František
Muzika (26.6.1900 Praha - 1.11.1974 Praha). Mavrl ji již
v roce 1946 na popud organizátorů 1. ročníku Pražského jara.
V tu dobu byl František Muzika profesorem královského písma na
Uměleckoprůmyslové škole v Praze. Vlajku vyrobil tak, že do
středu světle modrého viajkového listu vložil bílé písmeno
"f", tvarem připomínající houšťový klíč. Písmeno bylo navíc
inicálou slova "festival". Jeho barva i barva listu byla
zvolena, aniž by cokoliv symbolizovala. Podoba vlajky zů-
stala po dobu 37 let nezměněna, i když odstín viajkového
listu někdy nabyl nesprávného, tmavě modrého odstínu.

Vlajka se pravidelně vyvěšuje v průběhu festivalu před
budovou Domu umělců vedle československé vlajky. Její roz-

měry jsou 150 x 900 cm. V menší velikosti se užívala ve Smetanově síni při slavnostním zahájení festivalu. Od r. 1981, kdy se zahajovací koncert konal poprvé v Paláci kultury, vlnaje i tam.

Nejčastější rozměr festivalové vlnajky je 100 x 150 cm. Písmeno "f" v tom případě máří na výšku 96 cm, jeho maximální šířka je 10 cm, šířka jeho vodorovných ramen, které sahají až k okraji vlnajkového listu, činí 6 cm. Rukáv má šířku 10 cm. Druhý nejčastější rozměr festivalové vlnajky je 80 x 120 cm. V posledních letech se okolo Domu umělců i pražské ulice zdobí třepalkami o velikosti 60 x 90 cm včetně 10 cm rukávu. (Na exempláři třepetalky užívané v r. 1982 je výška písmene téměř 80 cm, šířka písmene 7,5 cm, šířka jeho vodorovných ramen pouze 1 cm, délka ramen 40 cm).

Vlnajka Pražského jara se rovněž vyvěšuje před Tylovým a Národním divadlem i dalšími divadelními scénami, které hostí dělostníky Pražského jara. Zdobí také Martinický palác na Brádčanském náměstí a zahrada Bertramky. Pokud se některý z koncertů Pražského jara koná mimo Prahu, vyvěšuje se festivalová vlnajka i tam. V roce 1980 např. cestovala modrá vlnajka s bílým "f" do Litomyšle, Poličky, Příbramě, Karlovy Vary a Kladna.

Inf.: Ústřícní sdělení pracovníků Domu umělců v Praze a dr. Viléma Pospíšila, řéditele Hudebních rozhledů.

Ing. Aleš Brožek

JAK DÁL VE VEXILOLOGICKÉM KLUBU ?

Účast na letoční výroční členské schůzi, jejíž diskuse potvrdila neustálé rostoucí odbornost členů členské základny tohoto klubu, jakéž i řadat pozitivu o rozšiřujícím se poli zajímání vexilologů a jejich vzdutající aktivita nás vedoucího tomu, abychom se na členy klubu obrátili s následujícími návrhy a výzvou.

Již v době konstituování Vexilogického klubu se objevily návrhy na vytvoření specializovaných "sekci" v některých klíčových nebo nových vexilology nejrozšířenějších oblastech zájmu. Přestože tyto návrhy byly vedeny anahou dokázat v našem společenství více pomocí učší spolupráce v menších a dělných kolektivech, ukázaly se tehdy před 10 lety jako předčasné a nerealizovatelné. A oprávněně! Klub teprve vznikal, většina z nás s vexilogií bud začínala nebo

se soustředovala na sbírání státních vlajek a i vzájemné kontakty, které týmová práce v takových skupinách pochopitelně vyžaduje, byly nahodilé a víceméně nesmělé.

Avšak úroveň posledních setkání našich členů a živá a fundovaná diskuse na nich, na první pohled zřejmě zvyšování odborné úrovni sbírek, katalogů či archivů, které jsme měli možnost při těchto setkáních a navazujících burzách vidět, dále varhastající počet přispěvatelů do klubovního zpravodaje a další aspekty naznačovaly, že nákolikaletá práce výboru a celého klubu začíná přinášet první ovoce. Potvrdilo se to cestně i v dotazníku k zaměření klubovního zpravodaje a v anketě k akci ESK "Sběrateleštví 1979", které výbor uspořádal v r. 1978. Z dotazníku jednoznačně vyplynulo, že většina členů již překonala stadium shromažďování a bádání v oblasti současných státních vlajek a svým spůsobem se začíná specializovat.

Prokazatelně se také zvedla úroveň sbírek po stránce výtvarné i dokumentační, zlepšila se práce s vexilogickou literaturou a určitá předmětová, časová či teritoriální specializace vede k podstatnému prohloubení našich poznatků. Protože další aktivita klubu již nebude moci spočívat jenom na výborech a pověřených nejblíže spolupracovnících, je třeba ji sorganizovat tak, aby se do ní mohlo (a také mělo) zapojit co nejvíce vexilogů, protože vše nasvědčuje tomu, že předpoklady i zájem o týmovou práci by tu měly být! Povede to samozřejmě ke svýšení náročnosti na organizaci práce klubu, ale klademe-li si taková odvážná cíle, jako je vybudování ústřední kartotéky v širším slova smyslu státních vlajek, jako je vytvoření českého vexilogického terminologického slovníku nebo jako je vytvoření převodových tabulek srovnatelných cizojezycích ekvivalentů vexilogické terminologie, musíme si otevřeně říci, že to není práce pro jednotlivce, ale pro celé týmy vexilogů.

Východisko, i když samozřejmě nikoliv záruku, my osobně vidíme jedině v oprášení staré myšlenky specializovaných pracovních skupin řízených výborem. I když lze asi těžko takřikajich "od zeleného stolu" stanovit, ve kterých pracovních skupinách či formách by se měla další práce klubu realizovat, chtěli bychom pro přiblížení naši představy uvést několik námětů.

Základní přístup k vytváření pracovních skupin by mohl být teritoriální a navazující na jazykové znalosti jejich členů (např. skupina pro frankofonní země, pro Commonwealth a další anglicky hovořící země, iberoamerická skupina, skupina ostatních zemí atps.), přičemž hloubka spracování informací z dané teritoriální oblasti by byla ovlivněna stupňem znalostí a zájmem členů pracovní skupiny a perspektivně by se mohla neustále prohlubovat. Obdobný charakter práce by měla mít i pracovní skupina pro Československo. Další pracovní skupiny by se mohly zaměřit na práci na terminologickém slovníku, na otázky teorie vexilologie, na vexilogickou bibliografií.

Vedle těchto pracovních skupin by pro potřeby výboru mohly fungovat skupiny jazykově vybavených (překladatelská skupina) či výtvarně zdatných (výtvarná skupina) spolupracovníků, kteří by se podle požadavků výboru podílely na připravě správodaje, ústřední kartotéky popř. dalších akcích řízených přímo výborem.

Pokud se rozhodnete zúčastnit se práce v některé pracovní skupině, přičemž chceme apelovat zejména na mladé a začínající vexilology, aby nepodlehli sebeklamu, že "nic neznají" a že by stejně "nebyli nic platní", necht tedy laskavě napíší nám nebo výboru klubu a sároven sdělí, kterou oblasti vexilologie se zabývají, co všechno v této oblasti již mají k dispozici a cožim chybí a po čem právě pátrají, resp. co očekávají od práce ve skupině z hlediska uspokojení vlastního zájmu. Rovněž tak apelujeme na vexilology, kteří by mohli výboru nabídnout výtvarnou i jazykovou spolupráci!

Jáme přesvědčeni, že se v našem klubu najde dost obětavých, nezištěných a nadšených vexilologů, pro které se stane činnost v některé z pracovních skupin jednou z forem jejich aktivního zapojení do práce klubu, že jim přinese radost a osobní uspokojení a přispěje i k dalšímu zdárnému rozvoji čs. vexilologie.

Ing. Jaroslav Martýkán
Ivan Henn

MOSKVSKÝ VEXILOLOGICKÝ KLUB

Krátko před uzávěrkou tohoto čísla jsme dostali od našich sovětských spolupracovníků zprávu, že 15. dubna 1982 se v Moskvě uskutečnila přípravná schůzka organizátorů nového

verxiologického klubu. Jeho výbor tvorí A.A.Uzadov (předseda), K.A.Ivanov a O.I.Tarnovskij. Klub pojese název "Flagoved" (verxiolog) a bude pracovat při kulturním domě Závodu Vladimíra Iljiče Lenina. Na první schůzce byl sestaven rámčový plán práce pro letošní rok a zahájen nábor členů.

abp

SEVEROAMERICKÁ VERXILOGICKÁ ASOCIACE

Severoamerická verxiologická asociace (NAVA) je počtem svých členů největší na světě. Podle poslední ročenky "NAVA Yearbook" 1981/82 má 240 fyzických členů ze 44 zemí a 13 organizací z USA a Kanady. Nejvíce členů je pochopitelně z USA - 210 ze 39 států, dále z Kanady (27), Austrálie (8), Velké Británie a NSR (4), Francie (3), Belgie, Itálie a Jižní Afriky (2) a po jednom členu ze Španělska, Švýcarska, Uruguaye, Portorika a Českooslovenska. Ročenka obsahovala kromě adresáře i organizační stanovy a jména nového výkonného výboru, který je volen na tříleté období.

Podobně jako v našem klubu jsou členy asociace lidé nejrůznějšího vzdělání a povolání, od studentů, důchodců, žen v domácnosti a nezaměstnaných, přes dělníky, učitele, duchovní a profesory až po ředitely, majitele podniků, vládního úředníka a diplomata.

Krásné ročenky vydává asociace čtvrtletník "NAVA Newsletter", jehož redaktor hledí bývalý předseda NAVA reverend J.R.B. Szala. Časopis má různý podstavec a přináší informace o významných osobnostech ve verxiologii, o verxiologických aknicích, nových publikacích apod. a je doplněn fotografiemi osob i objektů se známými i méně známými vlajkami.

Z verxiologického hlediska je zajímavé, že funkcionáři výkonného výboru mají své vlastní vlajky. Tyto vlajky jsou čtvercové, na červeném poli je položena modrá krokvice a na ní zlatý oslík, symbolizující příslušnou funkcí. Červená a modrá jsou převzaty z vlajky asociace (viz Verxiologie 19), zlato je tradiční barvou autority. Symboly pocházejí z národních kultur z romantičtich koutů světa a vyjadřují tak universální rozsah zajímů celé asociace.

Na vlajce předsedy, kterým byl zvolen vydavatel "World Book Encyclopedia" Robert S. Gauron, je indiánský symbol

vedení a nadějo, nazývaný Indián knese Cheyenne "wohain".

Vlajka místopředsedy, která je nyní W. W. Ridgway, ukazuje mongolský plamen, symbolizující spojitosť a znovuzrození.

Na vlajce sekretáře pro evidenci je středověký arabský symbol písacího boxu (pen-box).

Na vlajce sekretáře pro korespondenci je akantský symbol uvítání a lásky pro každého.

Vlajka pokladníka obsahuje thajský symbol pro výběrčí dani.

Dr. V. Baar

NÁŠ VEXILOLOGICKÝ KLUB

Účastníci letošní burzy vexilogických zkušeností se sešli 5. června 1982 v prostorách Vojenského historického muzea, aby využili příležitosti k seznámení s různými způsoby vedení vexilogické sbírky, dokumentace a dalšími praktickými poznatků z vexilogické práce. Burzy se účastnilo 10 vexilogů, 36 jich svoji 50% neúčast předešla omluvilo. Nejprve dr. Z. Svoboda provedl účastníky expozicemi muzea a podal výklad k vystaveným vexilogickým exponátům. Po prochádce jsme vyslechli informaci o novinkách ve státní vexilogii a heraldice, ing. J. Martykán seznámil přítomné s výzvou výboru k utváření specializovaných pracovních skupin naších vexilogů a ing. J. Tenora informoval o podání mezinárodního desetinného řízení při stavbě vexilogické sbírky. Přednesená vystoupení a navazující živá diskuse obchátily výměnu poznatků a zkušeností mezi súčasnými vexilogami a přispěly k celkovému obhacení bursy.

- 32 -

VEXILOGIE - zpravodaj Vexilogického klubu při Obvodním kulturním domě v Praze 3, Kalininova 53, 130 00 Praha 3. Vychází neperiodicky a je určen pro všechny členy klubu. Toto číslo připravili ing. J. Martykán, dr. L. Mucha, ing. Al. Broček a dr. Z. Svoboda za spolupráce J. Loudy. Výtvarně spolupracoval ing. M. Kroupa.

Červen 1982

3. 47